

КИЖИДИЛГЕНИ КОМПЛЕКСТИГ ЧОРУДАР

ЭГЕ ЛЭЭН ЧЕРИНДЕ

Чонун чурттар турар черини айы-биле кижиздилге ажылын комплекстиг чорударда агитквартиралары республикада бир-ле дугаарында Бай-Тайга районун Кызыл-Даг суурунга ажылга эгелзэн. Ол шимчээшкин эгелзеден бээр элзэн каш чылдар эртип турар. Ынчангаш бо ажылдын арга-методу-даа улам байлакшаан, дээштин-даа белдэн. Ол дугайын улус депутаттарынын көдээ суур Советтерини күүскөм даргаларынын чоокта Кызылга болуп эрткен хуралында демделзэн.

Көдээ чонун культуразын бедилер, кижиздилге, политмассалыг ажылды дээштиг чорудар дээш кызыл-дагжыларнын амгы уеде кылып турар ажыларын чамдыктарын моон адаанда парлаан материалдардан номчуп болур.

Агитквартиралар — кижилерин чурттар турар черини айы-биле илал-бүрү полит, массалыг, культура-массалыг болаш кижиздилге ажылын чорударына олвагы эртип болган дээштиг дээрин бистин дуржулганы бадыткал. Амгылар чыгыс черге турбас. Ынчангаш бо аймага хүй бүрү чаа чурттарин дилеп тыварип, кижиздилгенин улам дээштиг аргаарын ажыларын орадырып турар бис.

Агитквартиралар кижилерин күн-ажылга илал кылдыр кижиздилгенин база эң эптик, ооң-биле чергелештир олардын эртакчылары совхоз буюрулганын уулу дуалы чедирин турар. Бистин суурну агитквартираларнын кежигүнери салбырда парторганизациянын болган хе. рөөжөөр чөвүлелин уулу дуалы-биле мад чени белеткээрле, картофель айма-рынга база суур чаагайжылдыгына каш удаа шөф ажыларын организастан, идея-кейлиг киришкен. Мад чени белеткээрле тус-тус агитквартиралар аразында социалдык чарышты чарлаш, 9 тонна ажыг буюк-бүрүнү совхозка белеткен берген. Адаа «Ая» агитквартиралыг кежигүнери эң соруктуг кирип, чарышка тилекчи болган.

Суурда агитквартираларын чурттакчылары амгы уеде малчынарга уулу дуалы чедирин турар. Бир агитквартира-да бир малчыны шөфке ап, хүдөөлөгөн, Чоокта чаа № 6 агитквартиралыг кежигүнери хүдөөлөгөн малчыны А. Хертектин кышгага чедип, хөй аягы ажыларын кылып дуа-лашкан. Ындыг хөвирдиг кижелерини оон-даа ияны адип болур.

Суурда хөрежөөнөр чөвүлелин кежи-гүнери культуразын, хандырылганын аяккадыкчылары-биле кады малчыларже удаа-дараа үнүшкүнерин организастан эгелзэн. Каш хонук буртурага Кудуктуң хонку бригадасына элзэн каш киж чөвүлел келген. Ынчан кызыл элзэн малчы-нарыны илалчип, чугула хөрең элзери саткан, садикчалар эки баранларын чедирген, бибилотекер чаа помарын доп-чулалы кылып, малчыларын оң муру-нунда алган номларын чаа помар-биле солуп берген. Түниелде комсомолчу аякылар солуп кондортти чыгылаларга көргөскөн.

Ол-да үнүшкүнү үедеде малчылар орту-зунда «Эң үдөөлөгөн өг-бүлө дээш» деп чарыштын түнелени үндүрүп, тилекчи-

лерге шалчар көмөлдөрүн тывыскалаан. Суурувусту үдөөлөгөн, арыг-шөвөр бол-дурар дээш бүтү агитквартираларды аразы-га арыг-шөвөр идеяларын чарлап турар бис. Соолу түндөк-биле «Найыраа», «Отчугаш», «Хемчи» (даргалары Ч. Дам-дычпа, З. Арта, Л. Кожа) агитквартиралар эң үдөөлөгөн дэртип мактаган.

Дыштаныр хүнерини чон ажылар дээш суббота саанында темалыг кежээлерин солуп ужуражылгаларын, лекция, бесе-даларын организастан эртерип турар бис. Көдээ ажил-агый агитквартираларын хү-нүнге, СССР Конституциянын бир чыл, ВЛКСМ-нин 60 чыл оюнга тураактык темалыг кежээлер, шөрг чөвүлү ооздары-ны үдөөлүгү хүдөөлөгөн эки күнү-сеге, «Дыштанылганын амгыштыг эртки-рэлдир» деп кежээлер солуп болуп эртки-лзэн.

Кежээки үедеде агитквартиралар айы-биле дежурмалашкылы организастан эртерип турар бис. Оон түнелде тус-чөдө көрүм-чүрүм салгылаш консул-биле экижип, аргалаар чоруктар өвөөжөөл. А дежурмалашкылы түнелени оң хонган-га үндүрүп, эскертиген кетпесте-рини «Ширбөл» деп хайа солуга чары-дып турар бис. Оң база-да дээштиг болуп турар.

Салбырны партиа организаациянын болаш хөрежөөнөр чөвүлелин ажил-дында идеяны кирип турарлар бисте хөй. Оларнын чыгысга Ч. Дамдычпа, Ч. Мижит-Доржу, М. Чамбады, А. Дам-дычпа, Р. Очур-оолду болаш Д. Күжүгет-ти адан болур.

«Эл» совхозун Кызыл-Даг салбырын-да партиа организаация, хөрежөөнөр чөвүлели чон ортузуна организаация, мас-са-политиктиг болаш кижиздилге аякка-дын улам күштөлдөрүн, көдөөн чурттак-чыларын амгыларын культуразын бедилер, СЭКП ТК-нын июль (1978 ч.) Пленумунун шештирелерин амгыларга боттандырар, ону беш чылдык үшкү ты-лы чаа-чаа күш-ажылды чедирчилер-де доозарычте бүтү ажил-инчилерини белеткээр дөш ам-даа шудурга ажил-даар апаар.

Ч. МОНГУШ,
партия эге организаациянын секре-тары,
Ө.С. МОНГУШ,
хөрежөөнөр чөвүлелин даргазы.

ӨСКЕЛЕРГЕ ҮЛЕГЕР БОЛДУРУП

Партия, чазактын үндүргөн доктала-шештирелерин, ишти-ки-даа, баштыкы-даа политиказынын аяк-бүрү чугула айты-рылганын бөдүүн сөстөр-биле тайылбырлап чедирин турар, кижилерини илалчип, идея-политиктиг дениели бедилерини хөреңге үлүг-хуумат бөдүүнү шылдар шаан-биле кирип келдим. Бо уеде Кызыл-Даг суурун «Хүнчүгеш» агитквартиралында организаациянын политбөлүмүнүн про-паганда бөлүмү турар мен. Агитквартиралыг девискээринде турттан турар үлүг-биче кижилер өредилге оңа сундулут. Ынчангаш бөлүмүнү кичээлери ай саамыда үзүктөлүшкүн чок эрткин келген.

Эрткин кичээлдерге СЭКП ТК-нын Чингине секретары ш Л. И. Брежневтин «Бичи чер», «Катап тургузушкун» деп номларын өрөңип дооскан, ам СЭКП ТК-нын июль (1978 ч.) Пленумунун материалдарын ханы өрөңирин уламчылап тур бис.

Кичээл бүрүзүнү темалыг контуг солуп белганимдан дык-чакчыларнын үлүг идея-контугалы болдурган турар.

ЧУРУКТАРДА: эң эки агитквартира дээш чарыштын тилекчи болган «Отчугаш» агитквартиралыг даргазы З. Арта суурда хөрежөөнөр чөвүлелин даргазы Өмүс-Саар Монгуш-биле кызыл ажыларын сүмөлөжип олур. Үдөөлөгөн

Илангы июль Пленумунун материалдарына холбоштор районувустун, совхозувустун буюрунга, ажил-ажыга, моон солгаары сорулгаларына хамарыштыр хөй-хөй солуп айты-рылганын чугаалашкан бис.

Политиктиг бөлүмүнү динчакчыларнын аразында боттары-нын дорт үдөөлөгөн ажил-хөреңге кылымкай чоруп көргүзүп, уруг-дарымын өредилге, кижиздилгенинче чө-гуур кичээленин салым чөвүлү, боттарынын илалчип, културазын дениели бедилерини улуг күзөл-чү-күдүт кижилер элзеш өвөс. Ындылгара Х. Саа, С. Дой-оол, Ч. Дагы, Н. Салчак дөш өскелери-да хамарышты-рып болур. Олар кичээл бүрүзүнге эки белеткелди кып, идеяны кирип турарлар. Ындылганын өредилге, ажил-инке кылымкай чоруп өскелерге үлөгер болдуруп, кижиз-бүрүзү шак илалчип идеяны болдурган чедип алыр дөш ажылдап турар бис.

Н. ХЕРТЕК,
пропагандист.

«Чараш хөвөргө агитквартиралыг чурттакчы, күш-ажыл-дык контугун Т. Ойлу», Х. И. МОНГУШТУҢ ФОТОСУ. С. Б. УННУКЕВИЧНИН ЧУРАА ЧУРУУ.

ШУПТУ КИРЖИПТУРА

Бистин № 10 агитквартиралыг девискээринде он тос-өг-бүлө чурттан турар. Шупту чурттакчылар политиктиг өредилгенин бөлүмүндө ха-дира тугуткан, идеяны өрөң-өңүлү турар. Бисте чөвүл-гаал чок күш-ажыл кылбайн турар кижилер база чок.

Айда ийи катап чыгылаш, ажил-хөреңгерини чуга-лажып, дараанында кызыл чүдүлдерин планын тургузул, дугуржуп ап турар бис. Бистин агитквартиралыг Даш-тым-Арыг фермазында инек

кыстарыны бири удууда 100 хуу өредилгелг болган. Амгы уеде оларын өредилге, кижиздилгенинче улам улуг кичээленин салгылаш, улу-даа чурттакчыларнын илалчип, культуразын дениели улам бедилер, күш-ажылды идеяны ут-гатырар дөш хөй аягы ажыларын кылып чорударын планнап турар бис.

Агитквартиралыг кежигү-нери күбүк болуп эрткип турар хуралдарга, лекцияларга, темалыг кежээлерге шупту идеяны кирип турар аларган.

Бистин школачы оолдар,
Ч. ШӨМБҮЛ,
«Аялга» агитквартиралыг даргазы.

Суггарылганың ажыкты

Кызыл районун «Сукпак» совхозта 8 кижиз составтыг оро-род бригадасы бар. Олар эрткин чайын 4,5 гектар черден 90 тон-на капустаны өстүр-гөш, чидирип чокка ажал алганнар. Ук бригада чүлге капу-станы өстүргөн эвес, картофельдин база эки дүжүдү ажал алган. Огородчулар гектар-дан 80 центнер карто-фель өстүрүп хүдээл-галаш, 120 центнери ажал алганнар. Сов-хозтун экономиказын быжылгаларына ол бригаданын кирип турар үлүг улу. Бри-гадада И. Нестеренко, Е. Багрецов, С. Тан-зын, Е. Саая, эш До-поева олар эң эки, ак сеткилдиг ажылаан-нар.

Ногаа аймааның эки дүжүдү өстүрүл-дөш өзүмнерин чакы-үеде теплицаларга шын өстүрүп алмыр эң-не чугула. Оон аң-гыда ногаа тарымы черини добураан хою-лап, чемишидилге-лерни чогуур негелде-зинге чедир төгери, үнүп келген ногаалар-ны суггарып дээш оон-даа өске ажил-дарын чогуур өйүндө чорударында хамар-жыр. Ногаа аймааның болаш картофельдин эки дүжүдү алмыр-нын кол үндөшинерини бирээни-чайгы суггарылыны үзүктөл-дирбизинде.

М. САНДАН,
«Сукпак» совхозта огород суггарыкчысы.

БОМБҮРЗЕКТИҢ СУДАЛЫ

СЭТА болгаш ПМА: КЫСКА ДЫҢНАДЫГЛАР, ТАЙЫЛБЫРЛАР

УЛУГ, ХАРЫСАЛГАЛЫГ СОРУЛГАЛАР

СЭКП ТК-нын ноябрь Плену-му, СЭКП ТК-нын Чингине секретары, СССР-нин Дөш Советинин Президиумуну Даргазы Л. И. Брежневтин Пленумга чугаазы — делегей-нин хөй-интернанын болаш паралаашын коа кичээл-инде, Пленумун түнелде-рин тайылбырлашкан, ин-формация агентилелдер-пар-лага ону беш чылдын баш-тайгы үш чымында Совет Эпи-дентини чедип алган улуг эд-дишкенин, СССР-нин эко-номиктиг болаш камгалап кү-чүлүгү кемей өскөнүн, оң делегейде ат-алдарынч бы-жылганын, СЭКП-нин XXV съездинин ажилдап кыл-ганы, Совет чурттуң социал-эко-номиктиг хөжүмдөштин со-рулгаларын, тайыма болаш делегейге кады ажалдашга дөш программаны амгыларга, да буюрларды боттандырып турарын ошалаан демделеш-турар. Пленумга Л. И. Бре-жневтин чугаазында тайылбыр-латтыган түнелдерин бола-ш айткышыны Пленум бүрүн доо чүдүдүг деп көр-гөнүн база делегей паралаашы демделешкан.

Коммунисттик партианын си-рий каттыжымынын, пар-тиянык болаш совет улузугу чыгыс эв — совет иштале-дин алызында үнелел чет-тинмес политиктиг шапталы-дыр деп, Польшаның «Трибу-нал лоду» солуп бижзэн. Чо-гуула ханы оң чыгыс эл Советтер чуртувун бүтүл-дө чаа-чаа чедирчилерини үндөшүл-дир, котум на ханын оң кылыс эл келер үнелел быжыг буюрларды көр, СЭКП-нин XXV съездинин салган төвүдүг шештирелерини чедирчилер боттандыр арга-лы совет кижилерге берип ту-

вилдөөн тонна тараян ажал алган. Ажил-агый тургузуш-кунуна чедирчилер совет улузун амгыларынч мате-риалдык болаш культура де-велени улам бедилген. Үрүм-чөт сардыгаар баран сарды-галы 30 аягы миллиард рубль көвүдзөн, беш чылдык агазы-дин бээр совет аякыч чон-нар чаагайжыды тутунган 6,5 миллиард аягы чакы-раларын алган деп, ол солуп магадан бижзэл.

Чонун чаагай чоруну дуга-йында, оң чаагай бедилени улам бедилерини дугайында сөгүш салгышынын СЭКП-нин бүтү ажил-чорудулаш-кан сандыгы деп, Венгрия-ны «Испанадия» солупу биж-зэн. Ону СЭКП ТК-нын Плену-му база дегин бадыткап, үдөөлүгө, тудугга, көдээ ажил-агыйга чедирчилерини демделзэн, совет ону беш чылдык социал программа-ны улуг хөмчөлөрүнүн би-рөөни боттандырар — чыры-дышкынын, кадык камгала-лыны, культураның болаш буюрларын өскө-өскө-даа адыраларын ажалдашкылары-нын ажил төдөрүн бедилерини 1979 чылда СССР-ге доостурун айтканы. Совет чурт карака көвүдүр-лө чартынын орап, чартыларынч хөмчөөлдөрү ажал улу. Оң дөргө, совет кижилерде шаятпарттизмдин айтыралар чок дээш ол эвст-тир, СЭКП ТК-нын Пленумуну илалчылдары чүдө чедирчилерини айткан өвөс, ханын четпестерини дуга-йын чааа дөрт чугаалап, оларын баялдарынын тодарай орук-тарын төдөөлзөн деп, ук со-луп ошалаан демделзэн.

СЭКП-нин экономиказын кан-дыг буюрларды темпелер-биле хөжүгү турарын, совет көдээ ажил-агыйнын материал-тех-никтиг баазанын быжылга-ларыне СЭКП-нин утундуну-канын күзөл-сорулугу боттандыр турары кайы хире улу-г үрө-түшөлдөрүн хире турары СЭКП ТК-нын Пленуму көргүскөн деп, Чехословакия-ны «Руде право» солупу биж-зэн. Бо чымын СССР 235

ЧӨНГЭЭЛЕР УЛАМЧЫЛАВЫШААН

ХАНОЙ. (СЭТА). Кыдат таз ноябрь 1-ден 25-ке чедир үеде Вьетнамдык девискээр айы-биле бурун-буду турар зорун 66 удаа үрөң деп ВКП ТК-нын органы «Ная зан» солуп динчаккан.

Кыдат чөңгөөлөр ноябрь 14-те вьетнам кызылдарын үрөң, кызылдарыжарже от ажалган. Ноябрь 17-де кыдат өлөңчөк-терин хөй кижилер отразы ВСР-нин девискээринче шургуп кирген, тайын чурттак-чыларын бастып, дорамчылал турган.

Ноябрь 19-тан 25-ке чедир үеде 105 км застыг үгөр-бөөлөр-биле чөспөлдөшөн муң ажил кыдат солдаттар Болашк можуну Богай дээр чурттакчылыг суурун чыгыс-га болуп, шөрг өрөңчилген кылган. Кыдат шөрг-агаар күштөрүнүн 200 хире-самолды вьетнам девискээрин дургаар хай-мып кылган. 80-ден 125 чедир салгыт кыдат сүдөөлөр Куангынь ножада вьет-нам ордулуктарын чөвүлүгө чөңгөөлөр кы-лып, хүнүнү-не чоруп турган.

Кыдат удурутта кызылар районнага дүшкүрүт чорукту тургалары-биле чөң-гөөлери уламчылап турган «Ная зан» солуп буруу шапкан.

Замбиянын найысылалы — Лусакага чыл санында эрткир идээ ажил-агый делегелгенин экономиказын бо адырынга республиканың чедирчилерин көргүзүп турар. Совет «Владимирец» деп трантор (чу-рунта) көрүкчүлөрүн улуг сонугулган болдурган. Ол трантор аягы уеде Замбия-да шөнгө эрткип турар. Бо адырге Замбиянын тарачыларынч танышканы совет баштайгы трантор болур. В. НОВИНОВТУҢ ФОТОСУ. СЭТА-нын фотсхрониказы.

Чидигайтырыг

ПАРИЖ. (СЭТА). Ажылдап массалык-биле үндүрери Францияда уламчылашкан. Чүдө сөөлүгү 48 шактыг дур-гузуда 6000 кижиз ажалдан үндүрерин дугайы чарлаан.

1978—1980 чылдарда Фран-цияда экономиказын болаш социал хөжүмдөштин планын элзэн каш чыл мурунда тур-гузуп турган эксперттер ажил чок чоруктуг, декедэне 600 муң кижизе чедир кызыларын баш удуз көрүп турганнар. Оң бадыттыкындай барга. Ок-тябрьдан төчүзүлдө, профес-сдорлардын санап турары-биле алмга, амгы уеде 180000 ажил чоктар бар.

МАШИНАЛАРНЫ ҮЛЕГЕРЛІГ КАДАГАЛААР

Машиналарын, оларын агрегаттарын, бедилерин, кезектерин далаары-рында, элзөрүлгөн, үрө-лөрүлгөн база өскө-даа үрөзү сандырылаан, а ол илал машиналар ажал-дашкан турар үеде оларын адырып ала, тоямгалар чө-руктарын камгалаары хандылар организаация болаш технология кезек-терини номолөккө хам-галаашкын чорудула-шына кирип турар.

Шын кадрагады хандылар талаа-биле хөмчө-ктер болза, машина-транктор паргыны тей-виктиг ажаада системаны иң түдүш көзү болур.

Техниканы кадагалаар чөри хандырып, ону дө-рири, техника кадагала-лыны үеинде күш-ажыл-ды организаация бола-ган оң төдөөлөгөн, үдөтү чорудары, техниканын ка-дагалаа дөш ханын сал-галы болуру база көр-гөлдү тургузары, кады-галды үеинде техниканы аялыг көр чорупу болган өрт болдуралы ханды-лары — бо бүтү чүдөр техника кадагалаашкын организаация хөмчөлөрүн хамарып турар. Ма-шинаны арылап, чүзүр, кадалаар чөдө салгы кырыпта ону ашпаны тургузары, сикалак шы-жаар ужурут бедилерин болган кезектерин адырып болган өскө-даа чүдөр кирип турар се-зөөлүгү техниканы ажал-дашкын хандыры кадала-дык технология чоруду-галы болур.

Соолу чыдарыны дур-гузууда республиканың совхозтарынын хөй уу-рузууга техниканы ка-дагалаа илалчип эки-жөөс. Техниканы кадала-лаа эң эки тургузары дөш чыл бүрүдө чорудуп турар конкүрестер, күрө-ненин, көдээ ажил-агый технологиянын хайгаралы-ның организаация чө-рөгө доштамаа чорудуп турар уламчалары, меза-интерполларын ортузуна тайылбыр ажалды кады-идилгил болган. «Аялга тарачыны», «Революция-нык чалбыжы» болаш өскө-даа элзөн хөй совхоз-тарга көдээ ажил-агый техниканы кадалаар тус-кай шымылгыч чөвүлери туткунда. Эрткин чымы «Шекпээр» совхозка техника кадагалаар мате-риал-техниктиг баазаны дөрип тургускан. Оң кы-ры муңган шымылгыч, адаа бетоннап каан. Ол шөдө: машиналарын база агрегаттарын аялап таарыштырар, четпестер чөдө үдүр бижзөн база үндүр бижир ужурут техника салыр чөдө, кезектерин чүзүр, арылаар, бузуур дерешкени, чүш көдүрүп хөреңкө, машина тургу-зар салгылар, машиналар адырып кезектерин, бедилерини шымылгыч, сикала-орлик удуз хөреңкөлөр болаш чырытты бар. Ма-шиналарын ала хөвирдөр болаш маршал аякы-биле кадалаар.

Илалчыл хөй-хөй совхозтар машиналарын кадалаалаа шын тургу-зарынч айткышына амга чедир-ле чогуур кичээлери салып турар. Чыгыс, То-ка, СССР-нин 30 чымы ат-тым, «Большевик» совхоз-тарын, «Сельхозтехника-нык» Чадаана мате-риал-техниканы болаш өскө-даа элзөн хөй аякка-дыларын ала хамарыштырар болур. Бо аныккан ажил-агыйларга хандыла чорудуп көрөт, техниканы добурак-доо-лунунда аштан арыла-ваан, тус-тус тракторларын, комбайнларын өжүр-гөн дугуларды-биле хөвөр тургузуула каан, тейил-каны чыгыр, тоймгалал ап, ону хуусаа четпээлдө үдүр бижип турар бол-ган. Техника кадала-лында ол бүтү четпестер ажил-агыйларга улуз ко-гаралды чедирин турар.

Машиналарын кадалаар бистин республиканын аякка-дыларында бар дөрип үдөлдө көргөскөн каш чекестер-ле тодаргай хөреңкел турар-дыр. Совхозтарынч удуруткы-ларынын, кол илалчыл-лериниң эң чугула сорул-галы болза, машиналарын үдөөлөгөн кадалаала тургузарынч ала алары болур. Оң чорук машина-ларынч алектич үрөш ажил-агыйлар үнелел хай-лаар, үнелел техниканы буюртурутуг кылдыр үр ажилдарын хандылар. Ажил-агый бүрүзү техника кадалаалаар кыры шы-мылгыч, адаан бетоннап тускай чөвүлери кызыл алмыр өрөңгөн көрө чо-гуур.

И. ОЛДМРЕВ,
инженер.

